

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiin, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.

Correspondențele sânt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Revista politică.

Sibiin, în 19 Ianuarie.

Camera din Pesta se ocupă acum cu lucruri foarte neînsemnate.

În ședința de alaltaeri s'a primit convențiunea comercială cu Franția în a treia cetire și s'a desbătut o cauză electorală din cercul Selagiului.

Faimele despre crisa ministerială în Viena iarăși se ivesc. Se vorbește că Coronini și Suess vor primi portfoiuri. Coronini a fost la desbaterea despre tractatul dela Berlin vorbitorul general și Suess raportorul păreri maiorității.

Precum crisa ministerială numai are sfârșit așa și pertractările despre convențiunea între Austro-Ungaria și Turcia. După o pauză mai îndelungată s'a incredințat acum contele Zichy, căruia fū atașat consilierul Kosjek, cu continuarea pertractărilor. Despre consilierul Kosjek se țice, că ar cunoaște bine relațiile turcesci. Din partea turcescă s'a designat Caratheodory și Ali-Pașa. Călătorii, cari vin din părțile Novi-Bazarului spun însă, că Turcia lucră pe acolo la fortificații! „Pester Lloyd” ne mângăie, țicând că ședința cea dintâiu, ce s'a ținut la Constantinopole de aceea plenipotentiați ar fi făcut bună impresie asupra delegațiilor austriaci. Caratheodory-Pașa s'a aretat aplicat a accepta în modul cel mai loial consecențele tractatului dela Berlin.

Între Români și Ruși s'a ivit de nou diferenții la limitarea graniței nouă a Besarabiei. Români insistă, ca granița dela Ismail la Reni, să se tragă așa precum a avut ea valoare până acuma față de Turcia, adecă dealungul malului stâng al Dunării. Articolul XLV al tractatului dela Berlin nu conține în aceasta privință dispozițiuni speciale, prin urmare aci trebuie să aibă loc dispozițiunile generale; și de altcum România are să restituie numai acel teritoriu, care l'a primit prin tractatul dela Paris. Comisariul rusesc se pro-

voacă la obicei și pretinde, ca vales adecă linia, care merge prin cea mai aședată parte a riului, se formeze granița. Representantul Austro-Ungariei este în partea comisariului român. Domnitorul a asternut camerilor române un nunțiu, prin care se declară necesitatea modificării articolului VII din constituție.

Franția ne-a surprins astăzi cu o scire importantă. Presidentul republicei Mac-Mahon și a dat dimisiunea. Congresul îndată s'a întrunit și primind dimisiunea a ales pre presidentul camerei Grevy de president al republicei pentru periodul de șapte ani. Maioritatea prin care fū ales Grevy a fost atât de imosantă, încât din 670 voturi, toate le-au întrunit afară de 7.

În cuartirul general rusesc din Adrianopole doue evenimente atrag atențiunea tuturor: Unul este scirea, vestită de generarul Tottleben prin un ordin de țic, că împăratul Alecsandru îngrijit în modul cel mai sincer pentru susținerea păcei și pentru binele popoarelor ale imperiului seu imens, a dat mandat guvernului seu, ca se delature toate pedecile și să încheie pacea definitivă cu Turcia. Pentru a dovedi seriositatea a acestei a sale voințe Maj. Sa și a dat de nou cuvântul de onoare, că în Maiu viitor armata rusască de ocupațiune va deșerta irrevocabil Rumelia și se va reintoarce la Rusia. Al doilea eveniment este sfatul, care principele Dondukoff-Korsakoff l'a dat Bulgarilor din Rumelia ca singurul mijloc pentru a ajunge cât mai îngrabă la scopul lor dorit: unirea țerilor bulgare. Acest sfat nu constă în altceva decăt în insistența în formă peremtorică a poporului bulgar în contra denumirii unui guvernor general grec, armean, sau în deobște levantin. Amenințarea Bulgarilor a se scula națiunea întregă și lupta pe moarte și viață, dacă nu li se va împlini dorința lor,

se exprimă tot mai tare și fără sfială. „Pol. Cor.” comunică astăzi din Londra în aceasta privință: „În cercurile diplomatice de aici s'a ventilat mult în țilele din urmă cestiunea Rumeliei răsăritene. Este chiar posibil, că această cestiune a fost obiectul principal, cu care s'a ocupat consiliul de ministrii de ieri. Dela propunerea unei ocupațiuni micste s'a abătut cu totul. Se crede, că o eventuală rescoală cu scop a unii Rumelia resăritană cu Bulgaria ușor se va pute suprima de cătră trupele turcesci, cu atât mai mult cu cât în resbelul din urmă Bulgarii s'au dovedit de soldați foarte reii. Cât privește prolongațiunea funcțiunei comisiei europene, s'a crețut la început, că aceasta s'ar pute esecuta și fără previa înțelegere cu puterile; în sfârșit însă s'a hotărit a merge calea dreaptă, pentru a nu da unei puteri particulare pretestul a modifica tractatul dela Berlin fără conțelegerea puterilor. Tot de odată guvernul englez a trimis comisariului seu Sir-Drummond Wolff instrucțiuni urgente, a întei lucrarea noului statut organic, pentru ca administrația autonomă să se poată instala înaintea terminului ficsat în tractat pentru deșertarea rusască.

Prin o depeșă, comunicată de „Neue fr. Presse” Poarta s'ar fi învoit la cedarea districtului dela Janina Greciei, și ast-fel diferențele turcesci-grecesce ar fi complanate.

Situația internă a Austriei.

Era peste puțină, ca întâmplările petrecute în Orient să nu aibă înriurire asupra vieței interne din Austria. Astăzi legăturile organice între deosebitele state europene sânt atât de strinse, încât ori ce schimbare mai mare în organismul vre unuia dintre ele are înriurire asupra celorlalte. Nici unul dintre statele europene nu atêrnă însă de întâmplările esterne

atât de mult ca poliglota împărăție a Habsburgilor.

Aceasta s'a simțit numai decăt la începutul resboiului trecut când se respândiseră fel de fel de îngrijiri și se stêrniseră fel de fel de mișcări după tendențe ale popoarelor întrunite în Austria.

Dualismul era la anul 1866 o consecență a situației. În deosebi Maghiarii păreau atunci un popor cu multă energie și mult bun simț politic și bucurându-se de increderea popoarelor apusene, treceau de singurul popor capabil, a ține disciplina în partea orientală a împărăției. Încetul cu încetul însă popoarele apusene și au perdut acele ilusii și mai ales în urma numărăsoarelor greșeli politice pe care Maghiarii le-a făcut în cursul resboiului, opinia publică a Europei s'a îndreptat contra lor. Europa i-a vêțut pe Maghiari la faptă și astăzi ei numai sânt națiunea poporală de odinioară.

În acelaș timp resboiul a schimbat proporțiunile de putere în împărăție. După ocuparea Bosniei și a Erțegovinei, după întemeierea principatului bulgar și după mărirea teritorială a Serbiei, elementul slav din Austria a căștigat o mai mare trecere și era peste puțină, ca să cadă mii și mii de curcani pe câmpiile Bulgariei și ca Români din România se împletească cununi de lauri, fără ca Români din împărăția Habsburgilor să se simță mai în putere, și fără ca ei să căștigue o mai mare trecere cu deosebire la curte și în cercurile militare. Astfel astăzi mai multe elemente din Austria, nesocotite până acum, numai anevoiă pot să fie trecute cu vederea.

Renoirea pactului dualist a întâmpinat atâtea greutăți, încât aceste greutăți însăși ne incredințază, că acest pact astăzi e o creațiune silnică și nepotrivită cu situația împărăției. Chiar după încheierea acestui pact, țiarele europene perd obiceiul de a țice „Austro-Ungaria” ci încep a țice iarăși Austria; iară

FOIȚA.

Esposițiunea dela Paris.

VI.

Parisul monumental.

Piața Bastillei și columna Iuliană. — Piața și columna Vendôme. — Louvre și Tuilleries: Arcul de triumf și ruinele. — Museele Louverului: în specie artefactele Egiptului, Assiriei și Phoeniciei, museele de sculpturi și de picturi. — Ceva despre viața socială în Paris. (Urmare).

În sfârșit ne-a apucat sara în Louvre, și acum trebuie să l' părăsim. Eșim din Louvre, dar eșim cu aceea plăcută convingere, că de o parte noi am avut astăzi ocaziune să aruncăm o privire fugitivă asupra artefactelor omenimei din toate timpurile și din toate părțile lumii, iar de altă parte, că numai Parisul posede un atare museu universal și că Francezii sânt aceea națiune, care a avut puterea și înțelepciunea de a arangia o atare esposițiune istorică permanentă, un „museu al lumii”!

Cu Louvre ne luăm adio dela Parisul monumental, dar înainte de a ne

despărți de tot de grandiosul Paris vom cerca a pêtrunde puțințel și în „viața socială” din acest Babylon nou.

E lucru firesc, că eu, după ce am petrecut în Paris numai două săptămâni, nu pot fi inițiat practice în toate referințele vieții sociale și poporale; pentrucă în această cestiune am avut prea puțin timp și prea puțină ocaziune de a face esperință proprie. Cu toate aceste voiu aminti unele din observațiunile mele proprie, precum și din acele, la ale căror cunoscință am ajuns prin conversațiuni cu Români, cari petrec de mai mult timp în Paris.

De altmintrea romauele și piesele teatrale franceze ce s'au lățit preste toată lumea, apoi foiletoanele și referadele despre festivitățile, amusementele, demonstrațiunile politice, ba chiar și despre procesele criminale și despre cele mai subordonate întâmplări țilnice din Paris, ce le putem ceti în gazetele tuturor națiunilor, preparează pe ori care lector cult în cunoascerea vieții parisiane. Din această cauză când sosim în Paris, viața de aci nu ne pare

tocmai așa de străină, ca și când sosim într'un alt oraș mare nouă încă necunoscut.

Înainte de toate observăm în țiuă primă, că Parisianul întâmpină pe ori care străin cu cea mai mare neîncredere. Prin toate locurile, pe unde am umblat, am dat de Francezi, cari, auzind, că noi vorbim o limbă lor străină își șoptiră cuvintele: „voilă des Prusians!” Iată nisce Prusiani! Pare că toți străinii sânt numai Prusiani. — Odată, apostrofându-mă un Francez iarăși cu c. vintele amintite, așa m'am necăjit, de i-am strigat românesce: „sânt Român, domnule, și nu Prusian!” — „Par-don monsieur!” fu respunsul seu și se duse pe aci încolo.

Trebuie, că e grozavă ura Parisianilor contra Prusianilor și în genere contra Nemților. Aceasta am esperiat o în restaurațiunea în carea prândiam de comun. Acolo aflarăm din întâmplare, că casierița vorbește bine nemțesce și pentru aceea și noi vorbirăm odată cu dênă în această limbă, ce o cunoșeam mai bine. În țiuă următoare însă casierița era mută, pentru

că șeful o oprise de a mai conversa cu noi nemțesce, de sigur din temere, că și va perde oaspeții de naționalitate franceză, dacă acestia vor auzi, că în localul seu se vorbește și nemțesce!

De altă parte Parisianul ne pare puțin cam închipuit în aceea privință, că la ori ce ocaziune își dă aspectul unui patron, ca și când oamenii numai în Paris și ar pute însuși maniere bune, cultura socială și preste tot arta de a trăi.

Compatrioții nostri, cari trăiesc în Paris, ne spun, că burgessii parisiani în genere nu suut ospitali, ceea ce provine de acolo, că neguțatoriul, învêțatul, rentieriul, cu un cuvânt mai toți burgessii parisiani petrec timpul sau absorbiți în afacerile lor de subsistență, sau să recrează de o parte în cel mai restrins cerc al familiei lor, de altă parte caută distracțiuni acolo, unde petrec și străinii, adecă în teatre, cluburi, cafenele, pe promenade etc. Iar dacă cu toate aceste un străin află intrare într'o casă, atunci trebuie să remănă așa țicând mut, căci con-

în Austria însă și sentimentul de unitate devine din ce în ce mai puternic. Ministerul, ce a renoit pactul, cade și acum se vorbește despre dizolvarea parlamentului ce a votat proiectele de lege privitoare la dualism, fără ca să se ridice vre-un glas contra acestei eventuale dizolvări. Cu deosebire în țările de preste Laita a ajuns a fi covârșitor sentimentul, că trebuie să se inaugureze o eră nouă.

În sfârșit se încep și negocierile cu Cechii pasiviști, care, simțind că vremile s'au schimbat, sunt gata să se înțeleagă cu Nemții. Toate încercările Maghiarilor de a face să se curme aceste negocieri rămân zadarnice, și diarele vieneze cari până acum susțineau orbiș pe Maghiari, se îndreptează contra lor, îi numesc trinitori ai împărăției, ce risipesc banii adunați din sudoarea altora, îi trag la răspundere ca pe niște adevărați pricinitori ai calamităților financiare și în cele din urmă îi întrebă! voi patru milioane de oameni, de unde luați voi dreptul și puterea de a reprezenta împărăția și de a asupri alte 10 milioane de oameni?

Într'un cuvânt, temelia sistemului dualist, buna înțelegere între Maghiari și Nemți, s'a sgduuit: aceasta e adevărată cauză a nedomiririi, ce a cuprins cercurile politice din Austria, a crizei ministeriale și a desorganizării partidelor austriace atât de disciplinate până acum. Numai există în Viena acel partid al amicilor constituțiunii, care până acum a susținut dualismul cu toate consecințele lui.

Poate că dualismul se va mai susține cu organizație de oportunitate: Maghiarii însă vor trebui să-i aducă atât de mari sacrificii, încât se vor ruina pentru densus, căci, după cum astăzi stau lucrurile în Viena, numai anevoie se va pute constitui un cabinet austriac, ce este gata a le da mână de ajutor. „Timpul.“

Francia și România.

Pentru a vedea raporturile, ce există astăzi între România și Francia reproducem în următoarele două glasure franceze.

„La Republique Française“ dela 17 Ianuarie diarul lui Gambetta publică următorul însemnat articol asupra României:

România fiind acum un Stat independent, credem că a sosit timpul pentru ca ea să fie tratată ca atare de către puteri. Unul dintre guvernele care au semnat tratatul din Berlin, Austro-Ungaria, a întrecut pe toți, acreditând pe lângă principele Carol la București un ministru reședinte.

versațiunea este de natură de tot locală și tractează specialminte despre întâmplările dîlnice din oraș, despre modă, lectură nouă, culină etc. adecă despre lucruri, față de cari un străin e silit să tacă fără voia. Tot ce nu e Frances e eschis de cetățanimea parisiiană prin un mur chinezesc!

Alta este viața în cercurile sociale mai înalte. Acî sunt în floare soareele strălucite, arangiate de dignitari înalți de stat, de financieri și industriali avuți, cari toți emulează în decorațiunea localităților, și sunt superbi, dacă în ziua venitoare foile bulevardelor laudă lucsul straordinar în toiletele damelor și însă catalogul elitei oaspeților, cari au participat la o atare soarea, și dacă în urmă descriu avuția buffetului ce s'a servit. Dar și în cercurile societății înalte certe politice au deschis un abis adenc. Așa d. e. în saloanele faubourgului St. Germain se adună numai marquisii, abații și preste tot aristocrații legitimiști; iar în St. Honore și pe bulevardul Haustmann prevalează lumea bonapartistică și orleanistică,

Nu înțelegem pentru ce celelalte puteri întârziează așa de mult de a urma acest exemplu. Nu e treaba noastră a dicta celorlalte țeri modul lor de purtare; însă, în ceia ce privesc politica Franciei față de România, credem că avem dreptul se spunem ceia ce cugetăm.

„Nouă ni se pare că ar fi demn de guvernul Republicei franceze, demn de națiunea care mai mult de cât ori care alta a contribuit la emanciparea popoarelor latine și care a făcut mai mult pentru fericirea lor, de a nu mai refusa viteazului principat dela țermii Dunării recunoascerea diplomatică a independinței sale atât de scump cumpărată și consacrată prin tractatul dela Berlin. Nu ne sînt necunoscute motivele invocate pentru aplicarea și justificarea acestei întârzieri. Articolul 44 din tractat stipulează ca de acum înainte să se stabilească în România libertatea religioasă: se scie, ce e drept, că până astăzi Israeliiți nu se bucurau în această țară de toate drepturile civile și politice. N'avem să cercetăm în acest moment dacă aceasta a fost adevărata cale, spre a asigura libertatea religioasă în România, fără a cauza în această țară o turburare socială destul de gravă; ne aflăm în fața unui test lămurit, unei otăriri luată de represintanții marelor puteri adunate; acesta este un fapt pozitiv, material, pe care toată lumea trebuie se îl respecte. Se dice dar că mai multe guverne, între care și al Franciei, nu vor consimți a intra în relațiuni regulate cu cabinetul din București, de cât atunci, când ostracismul care isbea pe Israeliiți va fi dispărut. Simțământul este generos; însă rămâne a sci, dacă guvernul nostru, singurul despre care avem să ne îngrijim, nu esagerează rigoarea sa în privința esecutării art. 44 din tractatul dela Berlin, Români au voit oare să reziste unei clause care era o condițiune pentru recunoascerea independinței lor? Nici de cum. În discursul prin care s'a deschis cea din urmă sesiune parlamentară, cabinetul a făcut declarațiunile cele mai lămurite în favoarea libertății religioase; în adresa votată de aceste Camere, aceleași declarațiuni au fost reînnoite și accentuate. Guvernul român a mers încă și mai departe: ca să demonstreze nestrămutata sa voință de a se supune Congresului, a numit Israeliiți în diferite funcțiuni civile, călcând astfel un articol al Constituțiunii, despre care e vorba astăzi să se revizuiască într'un sens liberal. România are o Constituțiune care poate fi revizuită de o adunare numită ad-hoc și care se va întruni în curând ca să facă să disperă din statutul or-

mestecată cu câte-va esemplare de venetici aventurari. Numai republica nouă încă nu s'a constituit într'o clasă separată, poate pentru că de o parte e reslătită preste tot Parisul, de altă parte pentru că n'are timp să se cupe prea mult cu modă și cu alte lucruri vane ce sînt instituțiuni imperiale.

De altminte poporul mai ține și astăzi la unele tradițiuni monarchice. Așa d. e. respectarea serbărilor bisericesci, de altă parte cursurile grandioase de cai, ce se arangează vara apoi balurile populare, iar iarna hallele cantante etc. deși sînt instituțiuni monarchice, au prins rădăcini prea adânci în viața poporului vesel, și republica serioasă în desert cercă ale sterge sau ale substitui prin altele. La alte ocațiuni însă populațiunea parisiiană ofere cel mai serios și imposant spectaclu, când ea d. e. conduce la locul repausului ultim pe un favorit al națiunii sau pe unul din bărbații sei cei mari, după cum se întâmplă acum de curând la înmormântarea oficială a lui Thiers. Parisul întreg fû în picioare și alergă se aducă ultimul

ganic al Statului ori-ce dispozițiune contrară cu spiritul și cu litera art. 44. Ce se poate cere mai mult? Ni se dice că trebuie să acceptăm ca opera Adunării să fie indeplinită. Nu sîntem oare în fața unui început de esecutare cu totul satisfăcător? Dacă am avé a face cu un popor fanatic, această neîncredere s'ar esplica poate; dar toleranța Românilor în materie religioasă este împinsă până la estremeitate.

Toate cultele creștine s'au bucurat totdeauna în România de cea mai deplină libertate. Islamismul, pentru cuvinte politice foarte simple, judaismul, pentru cuvinte de economie socială mai complicate, au fost legalmente escluse dela cetățenie; dar în practică, mai mulți Israeliiți, conformându-se cu legile țerei, au putut să se bucure de toate drepturile recunoscute Românilor, cu mult mai înainte de 1878 și de Congresul din Berlin; am puté cita felurite dovești. Ori cum ar fi, stabilirea libertății religioase cea mai largă este pe bună cale; guvernul român cere Europei, Franciei de a nu aștepta o ultimă formalitate ca să lege relațiuni cu densus. Noi nu putem crede că puterile vor mai stărui în refuzul lor. Puterea care este cea mai direct interesată la emanciparea elementului ebraic în România este Austria: cea mai mare parte a Israeliiților din Valachia și Moldova sînt de origine din Galiția; vedem însă că tocmai cabinetul din Viena a trimis cel dintâiu un ministru la București. Cancelaria austro-ungară a cređut de sigur, că este mai bine pentru cauza protegițiilor Europei și pentru supușii sei de religiunea evreiască, ca un aginte al ei să fie acolo gata a'i apăra; a cređut, că în loc de a lăsa guvernul român fără sprijin față de prejudecățile retrograde în contra Israeliiților, este mai bine de a arăta alegătorilor români, că Europa îl susține în opera sa de reparare și că nu îi precumpănesce recunoascerea unei independințe al cărei preț a fost oarecum libertatea religioasă. Dacă Austria a hotărit astfel, cum Francia, care n'are supuși israeliiți de apărât în România, care a fost învățătoarea și tutoarea juneței române, care are în această mică, dar, vitează și stăruitoare naționalitate de pe țermurile Dunării, o soră devotată, iubitoare și credincioasă; cum, cu risicul de a vedé micșorându-se legitima sa influință, în această parte a Europei orientale, ar puté să mai existe de a numi un ministru la București? Am fost întrecuți de cabinetul dela Viena; trebuie să nu fim întrecuți de o altă putere geloasă de a ne succeda în afecțiunea ce au avut totdeauna Români pentru

noi. Dealtmintrelea, nimic n'ar apăra guvernul frances, acreditând pe agentul său, de a declara că voesc prin aceasta să facă act de încredere în dispozițiunile guvernului român, de și mănține în acelaș timp ca o adevărată condițiune hotăritoare aplicarea reformei cerute de congres și credem, că acest mod de a procede ar fi de natură de a mări bunavoiața Românilor chiar în privința acestei reforme.

„La Presse“ dela 19 Ianuarie scrie:

„Republica franceză dă „Pressei“ o mare satisfacere. Noi am arătat în diferite rënduri rațiunile ce militază în favoarea recunoascerii efective și imediate a României de către Francia. „Republica“ cse din reserva ce și a impus în această cestiune și, unindu-se cu opiniunea „Presei“, invoacă aceleași argumente pe care le am desvoltat noi în favoarea Latinilor dela Dunăre.

De vreme ce d. Gambetta s'a făcut avocatul Românilor în diuarul seu, ca și noi, densus nu poate lipsi de a face ceia ce este în puterea sa nu și intra noastră, usând de înalta și precumpănitoearea sa influință asupra d-lui Waddington, pentru a angagia și, la trebuință, a constringe pe ministru de a esecuta aceia ce Republica francesă consiliază a se face. Numirea unui ministru francez la București nu poate întârzia mai mult timp și onorabilul d. Rosetti va puté părăsi Parisul cu consciința de a fi reușit pe deplin în misiunea încredințată zelului și patriotismului seu.“

Instrucțiunea în România.

Pentru întâia oară oficiul central de statistică, publică statistica învățământului din țară și aceasta pe anul scolar 1876—1877.

Sîntem fericiti a avé înaintea noastră tablele cifrelor pentru a judeca mersul instrucției în fie-care an.

Trebuie să mărturisim că oficiul statistic a avut să lupte cu mari dificultăți din partea personalului pentru a ajunge să ne dea rezultatele, ce ađi le ascernem cetitorilor nostri.

D-nul cap al oficiului central insoțesce statistica învățământului cu următoarele cuvinte:

„Din multe și felurite cauze nenorocite s'au întârziat publicațiile bioului de statistică de lângă ministeriul cultelor și instrucției publice; astfel că pentru întâia dată acum se publică statistica învățământului cu incepere din anul scolar 1876—1877.

„Pe lângă această lucrare s'au a-

omagiu acestui bărbat meritat. O devoțiune patriotică într'un grad așa de înalt nu se mai află într'alte cetăți mari moderne, pentru că, după cum se scie, locuitorii din capitale sînt cu mult mai flegmatici, decât să-și părăsească afacerile, comoditățile și petrecerile obicinuite numai pentru a asista la un conduct, ce nu-i amusează și nu le aduce nici un folos. Numai Parisianii fac o excepțiune laudabilă, și atari mănifestațiuni de adencă recunoștință patriotică fac de sigur cea mai mare onoare nu numai poporului ci și eroului seu.

Mercurea în Decemvrie 1878.

I. Droc m. p.,
adm. prot.

Limba românească.

În frumoasa comediă Trei crai dela răsărit, care a fost jucată cu atâta succes la Teatrul cel mare din București în săptămâna trecută, d. B. P. Hasdeu ne înfățișează ca Moliere în *Les Précieuses Ridicules* și în scenele de căpete-

nie din *Les Femmes savantes*, trei tipuri deosebite de Români, desemnați de mână de măiestru, dintre care doi *Musiu Jorj* și *Numa Consule*, se întrec care de care să pocească limba românească. Cel dintâiu amestecă în frazele lui fel de fel de cuvinte și de forme franceze, al doilea vorbesce curată limbă academică, așa cum a creat-o faimosul dicționar al Academiei din București. Acești doi ciontitori de limbă sînt pedepsiți la sfârșitul piesei ca cele două fete din *Les Precieuses ridicules* și Trisotin din *Les Femmes savantes*, pe când al treilea, Petrică băiatul de prăvălie, care vorbesce curat limba românească, așa cum a făcut-o timpul și împregiurările așa cum au lăsat-o strămoșii, așa cum s'a păstrat în gura poporului, primesce ca resplată mână frumuseței Marița Petrică resumă la sfârșitul piesei această frumoasă și nemerită idee, într'un cântec, care a fost aplaudat de întreaga sală dând cea mai deplină sa aprobare cuvintelor, pe care d. B. P. Hasdeu le pune în gura lui Petrică. Iacă această piesă:

* (Un accident)* îngrozitor s'a întâmplat la Chisseau (Francia). S'a dărânat o sală mare, în care erau adunate o sută de persoane la o masă de nuntă, strivind pe toți nuntași. S'a scos de sub dărâmături cinci morți. Ginerile și mireasa asemenea au fost răniți.

Era o privescătoare foarte tristă a vedea a doua zi, în mijlocul dărâmăturilor, resturile mesei întocmite pentru prânzul de nuntă și încă acoperită de pânza pătată de vin; paharele și sticlele sparte, făclile rupte, scaunele sfărâmate, ultimele urme ale unei zile care ar fi trebuit să se petreacă în bucurie și care s'a terminat în jale.

* (Heliograf). Nu e astăzi resbel, care să nu dea naștere la vr'o invențiune ingenioasă. Astfel în Afganistan Englezii corespund între corpurile de armată prin un mijloc foarte simplu și foarte ușor de întrebuințat în țările de soare ca Orientul. Fiecare își aduce aminte că în copilărie s'a amusat a orbi pe trecători cu o mică oglindă, pe care dau direct rațele soarelui; iată heliograf. Oglindile, de cari se servesc Englezii sunt însă mai puternice și mai puțin rudimentare. Cu ajutorul aceluși aparat, și cu intreruperi mai mult sau mai puțin lungi, reproduc semnele alfabetului telegrafic Morse. V. C.

* (Fenomene ceresci). La Paris, s'a văzut în ziua de 24 Decembrie un bolid foarte strălucit care a străbătut cerul în direcțiunea nord-vest, câtră șapte oare sara. Era de frumoasă culoare verde și albastră și a ținut numai cinci sau șase secunde.

* (Un cas de letargie rar). Diarele din Francia raportează un cas de letargie cauzat de frică, care s'a produs la Lille. În ziua de Crăciun o fată de 18 ani intră acasă spuind că fusese înspăimântată de lătrăturile neașteptate a unui câine pe care nu'l văduse venind la ea. Pentru moment nu simțea nimic și rise și ea de întâmplare. A doua zi dimineața fu imposibil a fi trezită și tot astfel fu și cele 3 zile următoare. A patra zi se trezi câte-va minute și spuse tatălui său, că voadă încă să doarmă. În adevăr adormi, și sara medicii chemați de familia înspăimântată de aceea stare extra-ordinară, constatară că încetase de a trăi.

* (Vioare vechi). La Londra a avut loc de curând vânzarea mai multor vioare vechi ce au atins prețuri foarte mari. Două vioare de ale celebrului Stradivarius au fost vândute câte cu 240 guinee bucata (guinea 25 fr.) O vioară a lui Guarnerius s'a vândut cu 600 guinee. Până acum nu se plătesc asemenea preț pentru o vioară. „Pressa“.

* (Moartea unui jucător de cărți). A avut o avere de 4 milioane și a murit cu datorii, aceasta se vede în toate zilele, dar ca această însemnată avere să fie jertfită pentru dama de pică, este în adevăr trist, căci în timpul de față nu se scie unde judecătorii se vor opri.

Sunt câte-va zile de când, la Grand-Hotel a murit d. Baquero născut la Havana, locuind la Paris de care am vorbit mai sus.

Această avere o făcuse în comerțul și între mulțime de întreprinderi între altele ca director a unei trupe de teatru. Din nenorocire pentru densusul, la sosirea sa în Paris fu introdus de câțiva amici în casele de joc. Din cele dintâi zile perdut o sumă de 100 mii franci, și până la moartea sa nenorocirea l'a urmărit astfel, că cele 4 milioane se duseră.

*) Reproduse, fiind cuprinse numai într-o mică parte a edițiunii Nr. ultim.

Este un an de când emoțiunile jocului îl dară într-o boală de inimă, care mergea mai spre rău, cu toate îngrijirile de care se înconjura. Trei din amicii sei, tovarăși de joc, au fost față la cele din urmă momente a vieții sale. Nu s'a găsit decât o sumă de 1100 franci, închiși într'un plic, pe care unul dintre acești amici i-o împrumutase cu câteva zile înainte de moartea sa.

Cum am dis mai sus, el lăsă vre-o 40,000 de franci datorii, din care cea mai mare parte o datorește acelor cu care juca cărțile.

Baquero, care nu avea decât 45 de ani, era însurat. El lăsă în urma sa la New-York o femeie și o fată.

Și cu toate aceste esemplul acesta nu va împedea pe iubitorii de baccarat de a se înturna la masa unde s'ermanul Baquero a dat cel din urmă ban.....

* (Portocalele). Din punctul de vedere igienic portocala, mărul de aur a celor vechi, este un fruct foarte stimat, puțin tonic, răcoritor și de o digestiune ușoară. Portocalele au fost foarte abundante anul acesta; de aceea nu credem inutil a spune câteva cuvinte despre ele.

Portocalele cele mai stimate și mai demne de a fi provin din insula Malta, ca și mandarinele. Aceste portocale sunt foarte greu de căpătat. Cea mai mare parte din recolta insulei este în Anglia, unde este obiectul unui comerț important. Aceste fructe se plătesc foarte scump.

Insulele Azose produc portocale, ce ar pute rivalisa cu cele de Neapole. Dacă forma, frumuseța, regularitatea coajei ar ajunge spre a da superioritatea acestor fructe a Orientului, portocala de Maiorca ar fi regina acestor splendide fructe. Nici una nu e mai voluminoasă și mai sferică. Ea posedă un meț foarte gros, foarte buratos și zăhărit, și se conservă mult.

Portocalele de Mesina, Palermo, Sorrento, Reggio, Blidah, Andalusia, etc., sunt foarte stimate. Ele au o fisionomie plăcută, dar calitatea e rea adese. Portocalele de Provence și Liguria sunt foarte comune. Cele de Grecia încă sunt căutate, dar nu de peste tot locul. De aceste se aduc la noi.

Am vorbit de mandarină. Aceasta e o varietate de portocale, mai puțin suculentă decât aceasta, dar cu un parfum delicios. Ea e originară din Malta, unde este cultivată cu un mare succes și unde capătă o dezvoltare și un gust, ce n'are nicăiri în Europa.

Mandarinarul a fost transportat pe toate punctele meridionale, unde crește portocalul. În genere s'au căpătat rezultate frumoase în părțile meridionale a Francei, Italiei și Spaniei. Mandarinarii de Andalusia sunt foarte stimați.

Acest mic fruct mușcat, eminentemente aristocratic, figura ca distincțiune nu de mulți ani numai pe mesele mari. Consumațiunea sa s'a popularizat grație producțiunii sale ce s'a insuțit.

N'am vorbit de cât de portocalele din Europa. Dar acest fruct, fiind ordinar din țările calde, e bine înțeles, că acolo sunt varietățile cele mai frumoase și gustoase. „V. C.“

* (Disparițiune). Diarele din Italia se ocupă de disparițiunea subită din București a colonelului italian Gola.

„L'Italie“ anunță că consulatul italian din București urmărește cu activitate ancheta sa pentru a da de urmele colonelului; dar până acum căutările sale au fost zadarnice. Se pare probabil că dacă d. Gola a fost victima unei crime sau a unui accident, această crimă sau acest accident, a avut loc la București. În adevăr, în ziua disparițiunii sale, colo-

nelul Gola se prezentă la 11 oare de dimineață la consulat și anunță, că va pleca după amiaza la Giurgiu. El se înturna la oțel și eși puțin după aceea pentru a se duce la gară. Nu avea cu densusul decât micul său bagaj, celalalt fusese dinainte espedat la Constantinopole. Colonelul era singur, căci nu este esact, după cum dic unele diare, că ar fi avut cu sine soldatul de ordonanță. Se crede că s'a suț în trăsura pentru a se duce la gară. Fost'a el condus într'un loc deșert, și apoi prădat și ucis? Părăsit'a el Bucureștii? Nu se scie. A fost cu neputință de a scie dacă a luat un bilet pentru Giurgiu și dacă a sosit în acest oraș.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Paris, 31 Ianuarie n. Camera a lese cu 314 din 405 voturi de presedintele ei pe Gambetta. Nunțiu lui Grévy se așteaptă numai pe epătămăna viitoare, după aceea Gambetta va primi presiul în cameră.

Petersburg, 31 Ianuarie n. În Wetljanka și jur în 30 Ianuarie nu s'a întâmplat nici o îmbolnăvire; în Selitrenn din 27 până în 28 Ianuarie au murit patru; unul se îmbolnăvise.

Bursa de Viena

din 31 Ianuarie n. 1879.

Împrumutul de stat din 1860	113 75
Acțiuni de bancă	773 —
Acțiuni de credit	213 50
London	116 60
Argint	100
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 32
Valuta nouă imperială germană	57 60

Economic.

Arad, 25 Ianuarie n. Grâul a fost reprezentat bine, totuși însă vândătorii au fost siliți a scăde din preț 15—40 cr. v. a. ca să poată vinde. Notăm: Grâul bănațan s'a vândut în cantitate de 75—77 chilo cu 6 fl. 40—7 fl. 20 cr. v. a.; grâul arădan în cantitate de 74—76 chilo cu fl. 6.70—7.20 cr. v. a. grâul tisaian în cantitate de 76.5—78.5 chilo cu fl. 7—8 40 cr. v. a.; s'ecara mai n'are căutare, de aceea s'a și vândut numai cu fl. 5.20—35 pr. m. m; orzul cu fl. 5.15—35 pr. m. m; ovės s'a vândut în partii mai mici cu fl. 5.10 cr. v. a. pr. m. m; cucuruzul deși a fost prezentat și căutat bine totuși s'a putut vinde numai cu un preț micșorat cu câte 10—20 cr. v. a.; fl. 4—4.20 cr. v. a. negoțierile sunt mai animate. Prețurile în săptămăna trecută s'au ținut bine.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny“.

Licitațiuni: în 22 Februarie im. Cartinei Fenichel în Aiud; în 22 Febr. imobil. lui Stefan Szalanczi în Armeni (jud. cerc. Aiud); în 5 Febr. și 5 Martie imobil. lui George Demai în Laborfalău (jud. cerc. Szepsi-Sz-György); în 16 Febr. și 13 Martie imobil. lui Dionisie Vas în Arpașul de jos (jud. cerc. Făgăraș); în 28 Febr. imobil. lui George Graul în Mănerădie (jud. cerc. Aiud); în 22 Febr. și 26 Martie imobil. lui Ladislau Bartha în Szörceș; în 22 Febr. și 26 Martie imobil. lui Baltasar Bogdan în Covasna (trib. K. Vászárhely); în 1 Martie și 1 Aprilie imobil. aparținătoare de masa concursuală a lui Carol Gürtler în Sibiu (trib.); în 3 Febr. și 3 Martie imobil. lui Gedeon Bernat în Mihălești (judec. cerc. Székelyhid); în 26 Febr. și 28 Martie imobil. lui Alecsiu Pap în Potakfalva (trib. Sz. Udvarhely); în 24 Febr. și 28 Martie imobil. lui Petru Pozson în Papoț; în 18 Febr. și 22 Martie imobil. Duei Dionisie Kiș, Maria Balog în Baratoș; în 20 Febr. și 24 Martie imobil. lui Stefan Gereb în Osdolea (trib. K. Vászárhely); în 19 Febr. și 1 Aprilie imobil.

lui Dănilă Bartha în Mező-Paniceș (trib. K. Vászárhely); în 5 Martie și 5 Aprilie imobil. lui Ioan Nicolesse Dordea Vale (trib. Sibiu); în 3 Febr. imobil. Onisie Suciu în Magyar Borsa (jud. cerc. Gherla); în 7 Febr. imobil. Nicolae și Eva Lazar în Sibiu (trib.); în 29 Martie și 29 Aprilie imobil. lui colae Palfy în Gaghi (trib. Sz. Udvarhely); în 18 Febr. și 18 Martie imobil. Ioan Nistor în P Fentős (judec. cerc. Șomcuta mare); în 13 Febr. marfa și imobil. lui Ioan Getschling în Szász-Regény (jud. cercuală); în 24 Febr. și 5 Aprilie imobil. lui Stefan Simonfi în M. Vászárhely (trib.); în 10 Martie și 10 Aprilie imobil. Șaroltei Hahn în Mercureș; în 25 Febr. și 27 Martie imobil. baron. Eranz Reichenstein în Sibiu (trib.); în 24 Febr. și 2 Aprilie imobil. lui Lavig Corandi în M. Vászárhely (trib.); în 21 Februarie și 21 Martie imobil. rămasului după Iacob Popa în Pianul săsău (jud. cerc. Sebeș); în 10 Febr. și 10 Martie imobil. lui Ioan Enzinger în Sigetșoara (jud. cerc.); în 21 Febr. și 21 Martie imobil. lui Gavrilă Andriș în Năsăud (jud. cerc.); în 28 Febr. imobil. lui Dionisie Benedek în Copoș (jud. cerc. S. Sz. György); în 4 Martie imobil. lui Iacob Dăcillean în Poiana (trib. Sibiu); în 17 Martie și 17 Aprilie imobil. rămasului după George Drotleff în Alzina (trib. Sibiu); în 6 Febr. și 6 Febr. imobil. Mariei Făgăraș în Șona (jud. cerc. Sigetșoara); în 28 Febr. și 29 Martie imobil. comunei Veneția de sus (jud. cerc. Făgăraș); în 24 Mar. imobil. Ladislau Bereczky în Torbozlo (trib. M. Vászárhely); în 26 Febr. și 28 Martie imobil. lui Ioan Roth și soției sale în Sigetșoara (jud. cerc.); în 7 Martie și 7 Aprilie imobil. lui Ioan Cloșan în Tichibdeal (trib. Sibiu).

Nr. 65 ex 1879

[4] 3-1

Pertractare de ofert.

Spre ascurarea recerinței de 100 metri cubici de lemne de ars pentru perioada 1879—1880 se va ține în 2 Februarie a. c. în cancelaria administratoriului Morotrophiiului ung. o pertractare de oferte. Tă acolo se pot lua la cunoștință și condițiunile de licitațiune în oările oficiale de ante ameați.

Ofertele în scris și după legătimbrate împreună cu 200 fl. validă au a se băga în ziua numită până la 11 oare ante ameați, cu descriere lămurită, a cantității, calității, lungime și grosime lemnelor, asemenea sunt de cele aduse pe apă, seu nu.

Oferte întârțiate seu făcute după pertractare se vor refusa, și ce nu în înțelesul acestei publicațiune făcute, nu se vor considera.

Sibiu în 22 Ianuarie 1879.

Directiunea Morotrophiiului r. ung.

Însciințare.

Deschidându-se în 1 Martie n. a. c. în institutul reg. de moșit din Sibiu instrucțiune pentru moșe, candidați de moșit de naționalitatea română și nemțască sunt provocate a se însuț până la terminul indicat la subscripțiune spre a fi primite în curs.

Sibiu 31 Ianuarie 1879.

Dr. Lukacs Miculics,
profesor ord. de moșit.

[6] 1-4

Victor Popescu.

advocat în Brașov.

și are cancelaria — începând din 1 Februarie st. n. a. c. — în „Brândărie“ (Hinter den Fleischbänken) sub Nr. 316, în acelaș local, în care a fost mai demult cancelaria d-nului notar public Petru Nemeș.

Brașov în 28/16 Ianuarie 1879.

[5]